

DEMOKRACIJA

Leto XVI. - Štev. 8

Trst - Gorica, 1. maja 1962

Izhaja 1. in 15. v mesecu

Živel 1. maj simbol dela,
svobode in pravičnosti prostih
in zaslužjenih narodov!

Izvolitev predsednika republike

Čez mesec dni zapade Gronchijev mandat - Kdo bo njegov naslednik? - Dolžnosti državnega poglavarja - Kandidati: Gronchi, Saragat, Segni, Fanfani, Leone, Merzagora...

V sredo 2. maja se bodo vršile volitve novega republiškega predsednika, saj je preteklo že skoraj polnih sedem let, odkar so ustoličili Giovannijske Gronchije. Italijanska ustava točno obravnava v svojih členih od 83. do 91. način volitev in dolžnosti državnega poglavarja.

Predsednik republike izvoli parlament na skupni seji. Poleg senatorjev in poslancev prisostvujejo volitvam tudi po trije zastopniki deželnih svetov, ki so izbrani na tak način, da so pri volitvah zastopane tudi narodne manjšine. Samo dežela doline Aoste pošlje na skupno sejo enega samega predstavnika. Volitve predsednika republike se vršijo s tajnim glasovanjem ter je za izvolitev potrebna dvotretjinska večina vseh prisotnih. Po tretjem glasovanju pa je zadostna absolutna večina, to se pravi polovica plus eden.

Državni poglavar lahko postane vsak italijanski državljani, ki ima več kot petdeset let ter je v posesti vseh političnih in civilnih pravic. Predsednik republike ne sme v času svojega mandata izvrševati nobenih drugih poslov. Doba mandata traja kot smo že rekli sedem let in v tem času predstavlja predsednik republike najvišjo osebo v državi.

Predsednik republike razpiše parlamentarne volitve ter določa datum prve seje obeh domov parlamenta. V določenih primerih, ki jih zakon predvideva imenuje višje državne uradnike in funkcionarje ter je najvišji poveljnik oboroženih sil. Poleg tega predseduje glavnemu vojaškemu stanu za obrambo domovine in napove vojno stanje, ki sta ga odobrila oba doma parlamenta. Predsednik republike lahko tudi spreminja kazni ter podeli milost.

Kot smo torej videli je za izvolitev predsednika republike potrebna precejšnja večina parlamentu, ki se lahko strankarsko razcepi, saj zahtevajo dolžnosti in pravice državnega poglavarja, ki smo jih našli veliko odgovornost. Račune, ki bi jih vodila ta ali ona stranka, da bi zagotovila mesto svojemu kandidatu pa se lahko tudi razblinijo z glasovi, ki jih doprinesejo deželni poslanci. Prav pri sedanjih volitvah so mnenja tako različna, da si zaenkrat še ni mogoče ustvariti jasnega pojma o številnih kandidatih ter izbrati iz njih najresnejše konkurente. Kot je znano so mnenja v glavni italijanski stranki, v krščanski demokraciji zelo ločena o podpori tega ali onega kandidata. Prav zaradi tega bo borba za mesto v Kvirinalu še bolj zagrizena ter bo lahko postal odločilen en sam glas.

Toda pogledimo na kratko one kandidate, ki so postavili za mesto v Kvirinalu najresnejše hipoteke.

Gronchijeve delnice kažejo, da sedanjí državni poglavar ne uživa popolne podpore krščanskih demokratov. Prav tako se za njegovo ponovno potrditev ne potegujejo desničarski parlamentarci. Tajnik PLI Malagodi pa je mnenja, da bi bilo najbolje izvoliti predsednika republike, ki bi bil nadstrankarski. Takšno mnenje italijanski liberalcev je v trenutku, ko so bili odnjeni od vlade lahko, saj jim politika za izvolitev nadstrankarskega državnega poglavarja lahko samo koristi pri bližnjih parlamentarnih volitvah. Gotovo pa je, da se bo marsikateri parlamentarec pri glasovanju spomnil na sedemletno večkrat zelo težavno delovanje Gronchija, ki zapušča mesto republiškega predsednika ter mu bo že iz hvalnosti oddal svoj glas. Gronchija odločno podpirata struji KD »preosnova« in »abzaz«.

Tajnik in voditelj italijanskih socialnih demokratov Saragat ima za sabo glasove parlamentarcev svoje stranke ter republikancev. Odločilna bo vloga, ki jo bodo igrali Nennijski socialisti. Doslej še ni bilo zapaziti nobenega znaka, da bi socialisti želeli podpreti tajnika PSDI, čeprav zagotavlja Nennijsvo glasilo »Avantia«, da nikakor ni prav, da imajo demokristjani v svojih rokah vse ključne položaje v državi. Po drugi strani pa je posebno starejšim socialistom še pred očmi razdor v PSI med strankinim kongresom v palači Barberini, ko je Saragat obrnil Nennijsve ter ustanovil lastno stranko.

Sedanega zunanjega ministra poslanca Segnija podpirajo člani struje krščanske demokracije, ki so znani pod imenom dorotejenci. Kdo se jim bo še pridružil je zaenkrat težko povedati, vendar pa se lahko zgodi, da se bodo vsi predstavniki krščanskih demokratov zedinili ter enotno glasovali za zunanjega ministra. Nič čudnega pa tudi ne bi bilo, če bi zanj glasovali tudi desničarji, katerim bo Segni gotovo bolj pri srecu, kot pa katerikoli drug predstavnik levega centra.

Velike izgleda na končno zmago ima tudi sedanjí ministrski predsednik Fanfani. Gotovo je, da bodo zanj glasovali pripadniki KD iz njegove struje. Kaj bo v tem primeru storil Nenni še ni znano. Po eni strani trdi tajnik PSI, da se lahko zgodi, da bo Fanfani izvoljen in to neodvisno od želje samega ministrskega predsednika. Po drugi strani pa so socialisti

nasprotni Fanfanijevi izvolitvi, ker se bojijo, da bi delovanje sedanje sredinsko-levičarske vlade nekoliko zamrlo zaradi ponovne vladne krize. V svojem govoru, ki ga je imel Nenni ob priliki praznika osvoboditve, je dodal, da bo takoj po izvolitvi novega predsednika treba izvršiti mnoge ukrepe, ki naj zagotovijo boljše delovanje levega centra. Tudi PSDI in PRI ne bosta podprli ministrskega predsednika, da ne bi prejudicirali Saragatovo zmago.

Ostala dva kandidata, predsednika senata in poslanske zbornice, ostajata kot vedno častna kandidata za mesto v Kvirinalu. Do sedaj nimata preveč izgledov na dokončno zmago, toda pri sedanjem političnem stanju v Italiji lahko pričakujemo tudi velika presenečenja.

Morda se bodo stranke, ki bi lahko s svojim sodelovanjem posredovale zmago temu ali onemu kandidatu dokončno izrekle še pred volitvami v parlamentu. Toda kljub izjavam, ki jih bodo dajali predstavniki strank, ki so zastopane v rimskem parlamentu lahko pričakujemo, da bo borba za mesto v Kvirinalu težka ter da bo predvsem odvisna od volilnih izjav, ki jih bodo podali pred glasovanjem predstavniki političnih skupin in struj. In še pri tem moramo računati na številne prostostrelce, ki bodo pri tajnem glasovanju volili, kot jim bo narekovala vest in ne kot bodo padle strankarske direktive.

Ime novega predsednika republike bomo lahko zvedeli po televiziji, ki bo direktno predvajala najznačilnejše trenutke glasovanja. Od 844 parlamentarcev, ki bodo napolnili dvorano v Montecitoriju, je najmočnejša skupina KD s 397 predstavnikov. Sledijo komunisti s 197, PSI 123, PSDI 24, PRI 6, PLI 28, PDUI 16, MSI 32, Volkspartei 5, neodvisni monarhisti 4, 2 parlamentarca iz doline Aoste, 7 neodvisnih senatorjev ter po 1 bivši socialist in bivši socialdemokrat.

Američani so obnovili atomske poskuse

Kot je znano se razgovori o prekinitvi atomskih poskusov med Sovjeti in zahodnjaki niso končali povoljno zaradi trmastega obnašanja kremelskih predstavnikov, ki nočejo slišati o nadzorstvenem premirju, so Američani obnovili atomske poskuse. Sovjetski predstavnik v Zenevi je izjavil, da njegova vlada ne bo ostala s prekrizanimi rokami. Ameriška

komisija za atomsko energijo je pred dnevi častikarjem posredovala naslednje podatke. Jedrske velesile so izvršile do sedaj naslednje jedrske poskuse: ZDA 181, SZ 105, Velika Britanija 22, Francija 2; Skupno torej 312. K tem pa bi morali prišteti še vrsto atomskih poskusov, ki jih Sovjeti niso javili.

O.A.S. ne priznava več Salana

General Salan, ki so ga Francozi aretirali izjavlja, da je v tajni armadi skušal pomirjeovati skrajneže - General ne more živeti brez opija

Ko je francoska policija končno le aretirala poveljnika alžirskih teroristov, si je svetovna javnost oddahnila. Končno je le prišlo do pravega premirja v severnoafriški deželi. Morda so se nekateri prenačili, ko so mislili, da bodo z aretacijo Salana alžirski nacionalisti razpustili svojo organizacijo. Do tega ni prišlo, pač pa je vsakomur postalo jasno, da so organizaciji O.A.S. dnevi šteti. Francoska policija in vojski so jim strogo za petami, odločna De Gaullova politika pa ne pozna usmiljenja z nasilniki, ki bi Francozji skoraj spravili na rob državljanske vojne. Medtem ko je general Jouhaud, ki so ga aretirali približno teden dni pred Salanom potrdil vse krivde, ki so mu jih naprtili ter si je prevzel vso odgovornost za atentatne napade armade v Oranu, se Raul Salan odločno brani in zvrca s svojih ramen vso odgovornost. Trdi, da je bil v teroristični organizaciji edini zmerni vodja, ki je skušal spraviti na minimum pokoje v Alžiriji.

Tudi v teh izjavah lahko zasledimo Salanov šibki značaj, ki se nikakor ne sklada z njegovo hrabro preteklostjo, ko se je bojeval za francoske interese v Indokini. Njegov slabotni značaj nam lahko razlagata dve dejstvi. Poročen je z žensko, ki je zelo ambiciozna in skoraj fanatična. Med vojno je izkazala neverjeten pogum, bila je namreč bolničarka, ter je bila odlikovana z »Legion d'onore«. Poleg tega pa moramo vedeti, da je bil Salan podvržen slabosti. Užival je namreč opij. Kajenja opija se je navadil med svojim bivanjem v Indokini in te strasti se od tedaj dalje ni mogel več otežiti. Prav zaradi te slabosti so ga v francoski armadi imenovali »mandarin«. Tudi v trenutku, ko je bil na najvišjih položajih, ter je imel v rokah najdelikatnejše zadeve ter tudi v dobi, ko je živel v predravju, je bil general pokadil dve ali tri pipe opija na dan. Mamillo mu je potrebno kot zrak, da lahko ostane čvrst in bistrega duha. In prav pod vplivom mamila je Salan govoril najbojevitvejshe govore množici, ki se je nag-

madila pred Forumom v Alžiru 13. maja 1958, ko se je pričela ustaja.

V pariških zaporih ne more več utešiti naslade in prav zaradi tega je razumljivo, da so postali njegovi odgovori in izjave nerazumljivi, saj je izgubil kontrolo nad samim seboj. Poleg tega pa je še en razlog, zaradi katerega se Salan trmasto bori proti O.A.S., svojim še večerajšnjim soborcem: okoliščine, v katerih ga je francoska policija aretirala.

Ze več mesecev je alžirska policija kontrolirala trgovino z mamili v mestu, ker je upala, da se ji bo po tej poti posrečilo priti na sled generalu. Toda Salan je bil previden ter se je za svoje potrebe posluževal vrste posrednikov, ki so mu prinesli opij, brez katerega ni mogel več živeti, ne delati. Zelo težko bi ga bilo torej najti, če ga ne bi izdal eden izmed njegovih najzvestejših pomagačev. Policija je sedaj namreč zagotovila, da je prav eden izmed članov O.A.S. obvestil policijo, da bodo našli Salana na kraju, kjer so ga kasneje tudi aretirali. General se je namreč odločil, da bo prebil velikonočne praznike skupaj z družino.

Sedaj se postavlja vprašanje, kakšne notranje razmere v tajni organizaciji so privedle do izdajalskega poklica alžirske policije? Kaj se je storilo med teroristi, da so si zaželeli Salanove smrti?

Raoul Gardy, ki je postal novi poglavar O.A.S. je bivši general, ki ima sedaj dvainšestdeset let. Vse svoje življenje je noví teroristični poglavar preživel v miru ter njegovega imena do sedaj nismo zasledili v časopisju. Vsekakor pa ni nihče opazil, da bi se Gardy vrnil na svoje posestvo, ki se nahaja ob španski meji. Tu je živel v popolni pozabi, dokler se ni leta 1960 odločil, da sledi Salanu v izgnanstvo v Madrid. V ministrstvu za obrambo nikakor niso mogli razumeti, kaj je generala v pokojju privedlo do odločitve. Toda kmalu kasneje 1. januarja 1961 je tednik skrajne desnice »Carrefour« objavil članek, v katerem je Gardy napovedal sledeče: »Če se francoski narod ne vzdigne ter se ne izreče za francosko Al-

25. aprila je minilo petnajst let odkar je leta 1947. izšla prva številka »Demokracije«, glasila demokratičnih Slovencev v Italiji. Njeno rojstvo torej sovpada z drugo obletnico oborožene vsiaje, ki je pomešla z zadnjimi ostanki nacistične in fašistične oblasti v severni polovici države. Z izidom »Demokracije« pa smo

Slovenci v Italiji javno izpričali, da smo se otreli tudi novih vezi, v katere nas je hotel ukleniti totalitarni režim, ki je po drugi svetovni vojni zavladal v naši matični domovini. Svobodo, ki so si jo evropski narodi priborili s tolikimi žrtvami, smo hoteli uživati v njeni polni obliki in vsebini. Organizacija Slovenske demokratske zveze v Gorici, Slovenske demokratske zveze v Trstu, izid našega lista so bila dejanja, s katerimi smo izpovedali svojo demokratično zavest, demokratično prepričanje in demokratično zrelost. Vsa kasnejša društva in ustanove, ki so spopolnile organizacijsko mrežo Slovencev v Italiji in na tedanjem Svobodnem tržaškem ozemlju, tudi pojavi novih strank in gibanj, vse to je bilo samo logična posledica razvoja, katerega smo prav mi s svojim korakom leta 1947 prvi utrlili in nakazali pot.

Smo po petnajstih letih lahko zadovoljni s svojim uspehom?

Če upoštevamo okoliščine, v katerih smo delovali in sredstva s katerim smo razpolagali, si moramo priznati, da smo dosegli naravnost neverjetne rezultate.

Medtem ko so nas naši politični nasprotniki in pristaši novih »ljudskih« diktatur v začetku proglasili za izdajalce ter se tolažili, da bomo kot »odpadli listi« hitro oveneli in se izgubili, so isti ljudje in politične organizacije kasneje morali priznati, da smo vsega upoštevanja vreden činilec, katerega pristanek in soglasje je potrebno povsod tam, kjer se hoče, da bi posamezna javna izjava ali poteza zares veljala kot hotele vse slovenske manjšine v Italiji.

Še več. Organizacije, ki delujejo v okviru ali pa v povezavi s SDZ na Tržaškem in SDZ na Goriškem predstavljajo danes najmočnejšo, zares samo slovensko politično skupnost v Italiji. Vse druge količkej pomembne stranke in skupine, katerim dajejo slovenski volilci tudi svoje glasove, so narodnostno mešane ali hočejo, kot je slučaj s titovci na Tržaškem, vsaj veljati za takšne.

Ti uspehi postanejo še toliko pomembnejši, če pomislimo, da smo vse to dosegli takorekoč popolnoma brez vseh tistih materialnih sredstev, ki jih zahtevata sodobna propaganda in organizacija. Brez plačanih aktivistov, brez uradnih aparatov, brez raznih ugodnosti in služb, ki jih lahko ponujajo svojim pristašem, smo demokratični Slovenci po številu somišljenikov in volilnih rezultatih, danes druga, v nekaterih občinah celo prva in najmočnejša politična skupina. Mirno lahko rečemo, da gre, v našem primeru in ob upoštevanju že omenjenih izrednih okoliščin, za edinstven pojav v zgodovini narodnih manjšin. Doslej namreč še nismo naleteli na slučaj, da bi narodna manjšina, v opoziciji napram režimu, ki vlada v matični domovini, tako močno, tako uspešno in s takšnimi žrtvami izpričala svojo lastno politično voljo.

Niso to majhne stvari in dobro je, da si jih tu in tam priključimo pred oči, posebno še ob priložnostih, ko delamo svoj petnajsti letni obračun. Na naši poti, na kateri so vedno izrazito prevladovale težave in ovire, je še toliko bolj važno, da se zavedamo teh dejstev ki dokazujejo, kako potrebno in kako pomembno je naše delo.

žirijo, tedaj bo kaj kmalu nastalo vprašanje tujske legije.

Francoška ustava pravi, da tujska legija ne sme obstojati na francoskih matičnih tleh in ko bi Francozi izgubili Alžirijo, potem ne bi bilo več kraja, kamor bi lahko poslali vojske iz tujske legije. General Gardy se ni torej odločil slediti Salanovi politiki zaradi narodnih interesov v Alžiriji, pač pa ga je skrbela usoda nekaj tisočev tujih vojakov, po večini Nemcev, katerim je poveljeval skozi vso vojaško kariero.

Ideal, če ga tako lahko imenujemo, ki je nekoč vodil Salana pri terorističnih nastopih, se je sedaj izrodil v blazno željo, da se ohrani tujska legija. Toda to hotenje ne bo moglo zavreti razvoja. Tudi nastop Gardyja na glavno mesto O.A.S. nam dokazuje, da se tajna armada med obema državama. Kot poročajo so razgovori potekali v prisrčnem ozračju. Jugoslovani se trudijo, da bi si zagotovili izvoz in uvoz iz Italije po tarifi ki vlada v trgovini med državami včlanjenimi v Skupno evropsko tržišče.

DOGODKI PO SVETU

ITALIJANSKI MINISTAR ZA ZUNANJO TRGOVINO V BEOGRADU. Odposlanstvo italijanskega ministrstva za zunanjo trgovino, ki ga vodi Luigi Preti je prispelo v jugoslovansko prestolnico, kjer so se pričeli pogovori o izmenjavi blaga med obema državama. Kot poročajo so razgovori potekali v prisrčnem ozračju. Jugoslovani se trudijo, da bi si zagotovili izvoz in uvoz iz Italije po tarifi ki vlada v trgovini med državami včlanjenimi v Skupno evropsko tržišče.

ZAPLETEN POLOZAJ V ARGENTINI. Argentinski predsednik Guido je pretekli četrtek govoril po buenosaireskem radiu ter izjavil, da bo v prihodnosti izvršil nove spremembe v vladi. Dodal je, da je bila razveljavitev volitev potrebna, da se prepreči akcija peronistov. Po Guidovem sklepu, da razveljaviti volitve, da razreši vse guvernerje in postavi posamezne pokrajine pod osrednjo oblast je nastala nova napetost v državi.

Zgodovinski demant „Šah“

Na svetu so rudnine, katerih zgodovina je nejasna, so pa tudi zgodovinski kamni, pri katerih je mogoče zasledovati vse njihovo življenje, po pisanih listinah, po zapiskih in pripovedovanju, po knjigah in rokopisih, ali ki sami pripovedujejo svojo zgodovino.

Pripovedovati vam hočemo o nekem takem kamnu. Začetek njegove zgodbe nas popelje v pravilčno Indijo, konec pa v belo Moskvo.

Najden je bil davno, verjetno pred pet sto leti, v srednji Indiji, v onih pravih časih, ko je na desetletje indijskih delavcev delalo po dolinah rek v državi Golkonda; dobivali so iz globin demantni pesek in ga prali pot tropičnim soncem. Tu se je našel med kremenovim prdom jsočen kamen - kristal, velik kakšne tri centimetre, malo rumenkast, pa čist, prekrasen kamen - demant. Oddali so ga na dvor nekega vladajočega kneza v Ahmednagarju in je blestel pri njem najbrž med drugimi zakladi v dragih skrinjicah okrašenih z dragulji.

Z neverjetnim trudom se je posrečilo tamkajšnjemu mojstru z drobnim demantnim prahom, v katerega so pomakali tanko priroten paličico, na eni strani kamna vrisati sledeče črke: »Burhan - Nizam - Sah II. 1000.« Prav isto leto, ki pride po našem štetju na 1591, je vladar severne Indije, veliki mogul odpravil poslanca v osrednje pokrajine z namenom, da bi v njih utrčil svojo oblast. Čez dve leti pa so se poslanci vrnili z ničvrednimi darovi, le 15 slonov in 5 dragocenih predmetov so privedli s seboj na sever. Veliki Ambar je sklenil tako malo uslužne province podvreči s silo in odposlala vojska si je podvrgla Ahmednagar ter naplenila mnogo slonov in dragocenosti. Med njimi je bil tudi naš kamen, ki je prišel v last velikih mogulov.

Prestol mogulov je zasedel šah - Džehan, to je vladar sveta; on je bil poznavalec in velik ljubilec dragih kamnov; sam se je bavil z brušenjem kamnov in je dal za spomin nase in na čudoviti kamen na nasprotno stran kamna urezati umetniški napis, ki se glasi: »Sin Džehangiršaha Džehan - Sah 1051«.

Toda sin tega vladarja, zavistni Aureng-Zeb, je sklenil polastiti se očetovega bogastva in prestola. Po dolgem boju, potem ko je vrgel očeta v temnico, je dobil v oblast dragocene kronske kamne in med njimi tudi naš kamen. Z vsem sijajem orientalskega veličastja je začel Aureng-Zeb vladati in slavni potnik Tavernier, ki je leta 1665 obiskal Indijo, popisuje pravilno prestolnico in piše sledeče:

»Koj sem prišel na dvor v indijski prestolnici Džehanabad, sta me spremlila dva stražnika k svojemu vladarju in po običajnih pozdravih sta me vodila v malo sobico na koncu dvorane. Tu je sedel vladar na prestolu odkoder nas je mogel videti. V tej sobi sem našel Akelhana, čuvaja zakladnice. Ko nas je za zagledal, je ukazal štirim vladarjevim skopcem naj prinesejo zaklade. Te so prinesli v dveh velikih lesenih skledah, ki sta bili okovani z zlatimi ploščicami in pokriti s posebnimi, v ta namen narejenimi pregrinjali,

eni iz rdečega, drugo iz zelenega; žaneta z vsivi. Potem ko so sneli pregrinjala so vse stvari trikrat presteli ter jih predložili trem pisarjem da sestavijo inventar.

Indijci delajo namreč vse z veliko premisslenostjo in potrpljenjem in če vidijo koga, da hiti ali da se jezi, ga gledajo molče in se mu posmehujejo kot čudaku.

Prva stvar, ki mi jo je dal Akel-han v roke, je bil velik demant v obliki okroglega, na eni strani zelo visoke rože. Na spodnjem robu je bila majhna zareza in na njej zrcalna ploškev. Vodeno čisti kamen je prekrasen in tehta 319,5 ratisov, kar znaša 280 karatov. Ko je Mirgimola, ki je izdal svojega gospodarja, vladarja v Golkondi, podaril ta kamen Džehan-šahu (očetu Aureng-Zeba), pri katerem se je skrtil, kamen se ni bil obdelal in je tehta 900 ratisov. Imel pa je kamen nekaj zapok. Ko bi bil prišel ta kamen v Evropo bi bili z njim vse drugače ravнали in dasi bi mu morali odklati dragocene dele, bi bil ohranil večjo težo, kakor da so ga od vseh strani obrusili.

Ta kamen je znameniti briljant »Orlova«, ki je vdelan v žezlo ruskih carjev.

Potem so mi pokazali nakit s 17 demanti, obrušeni napol v obliki rože, napol ravnimi, med katerimi je največji tehta 7 do 8 ratisov izvenšni srednjega ki je tehta 16. Vsi ti kamni so bili prvotne vode, čisti, lepe oblike, sploh najlepši med znanimi. Dalje sta sledila dva velika bisera v obliki hruške. Dalje biserni popek, ki je moral tehtati od 50 do

60 ratisov krasne oblike in lepe barve.

Ne bom tega dalje opisoval, ampak moram omeniti še posebno okolico, v kateri je bil francoski potnik. Prestol velikih mogulov je bil okrašen z velikansko množino dragocenih kamnov: med temi se je blestel tudi naš »Šah«, ki je postal pravi talisman.

Prešlo je skoraj 75 let odkar je obiskal neustrašni Tavernier mogula. Kamen so hranili najprej v Džehanabadu, nato v Delhiju, dokler ni izbruhnila leta 1739 nad Indijo nova nevihta. Sah Nadir iz Perzije se je dvignil od zapada nad Indijo, razdejati Delhi in se polastil poleg drugih dragocenosti tudi našega demanta. Kamen je prišel v Perzijo in skoro čez sto let so napisali tretji umetniški napis: »Vladar Kadžar Faath - Ali - Sah Sultan 1242«.

Nastopili so novi dogodki, 30. januarja 1829 je bil v perzijski prestolnici Teheranu izvršen napad ruskega diplomatskega agenta, ki ga je umoril najet morilec. V Rusiji se je zganilo javno mnenje. Carska diplomacija je silila na eksplamirirno kazni Perzije, ruska družba je bila prav tako razburjena, kajti to ni bil navadni agent, ampak slavni ruski pisatelj A. S. Gribojedov.

Perzija mora pomiriti »belega carja« in v posebnem odposlanstvu je bil poslan v Petrograd šahov sin Hosrev-Mirza, ki naj odda Rusiji v zadoščenje eno najdragocenejših stvari perzijskega dvora, znameniti demant »Šah«. Kri Gribojedova so plačali s kamnom.

„STOJI, STOJI LJUBLJANA“

Pod gornjim naslovom prinaša slovenski mesečnik »Klic Triglav«, ki izhaja v Londonu članek, ki bo tudi naše bralce prav gotovo zanimal, saj govori o novem urbanističnem osnutku, ki bo slovensko prestolnico popolnoma spremenil.

V domovini so priredili razstavo o urbanističnem načrtu Ljubljane, po katerem naj bi ta ob smotrnem razvoju postala četrtmilijonsko mesto, pozneje pa bi imela možnost spraviti pod svoje okolišje še nadaljnjih petdeset do sto tisoč prebivalcev. Zda je šele Ljubljana sama blizu 134.000 prebivalcev, medtem ko v njenih mestnih vključena obrobna naselja dvignejo število prebivalstva na 196.000 duš. Ali je pametno in potrebno misliti na tako, za naše pojme velikopotezno razširitev slovenske prestolnice, se je glasil problem, s katerim so se strokovnjaki v Ljubljani precej ukvarjali. Čeprav pri vsem tem gotovo igra vlogo želja, da bi tudi Ljubljana, do pred nedavnim še dolga vas, postala moderno velemesto v evropskem smislu, tega prav gotovo ne smemo zameriti, če se ozremo na včasih prav megalomansko razširjanje drugih mest v Jugoslaviji z Beogradom na čelu. Končno ima Ljubljana možnost razvoja proti severu in severovzhodu in če sama ne bo vsrkala obrobni vasi, ki počasi postaja-

jo mesteca, se bodo na sami meji sedanje Ljubljane razvila povsem nova mesta, ki bodo sama prisiljena reševati svoje urbanistične probleme in ki zaradi različnih okoliščin, možnosti in razvoja ne bodo vedno v skladu z razvojem samega središča Slovenije. Vendar pa to povsem razvojno nujno vprašanje ni igralo poglavito vlogo.

Poznavalci prilik trdijo, da se zdaj raz-

Piccadilly Circus po italijanskem vzorcu

To, kar so še do pred nekaj let imenovali središče sveta, center britanskega imperija, Piccadilly Circus bodo sedaj prenovili, modernizirali, tako da bo zadobil nov značaj, ki se bo približeval italijanskemu arhitektonskemu okusu. Piccadilly Circus je londonsko središče, bilo je torej obenem tudi svetovno središče v času, ko še ni bilo ruskih in ameriških posegov v svetovno zgodovino. Londonsko županstvo je pred kratkim predstavilo britanski vladi osnutek, ki naj bi zgodovinski kraj spremenil v enega izmed velikih italijanskih trgov. Londonski časopisi so odločitev sprejeli z dobršno mero humorja in so za novi trg izbrali tudi primerno ime. Po novem naj bi Piccadilly spremenili v Pizadilly (made in Italy).

Kot je jasno je osnutek vzbudil številne polemike, ki jih lahko beremo v londonskem in sploh angleškem časopisju. Večina dnevnikov prinaša uvodnike, ki se bavijo s tem problemom ter ga prikazujejo iz raznih negativnih in pozitivnih plati. Tako na primer piše »Daily Mail« v daljšem večstolpčnem članku naslednje: »Zakaj so arhitekti dali zgodovinskemu kraju Londona tako izrazit italijanski značaj? Ko bi ga postavili v psevdo-Tudorskem, neoklasičnem, gotskem ali katerem koli drugem slogu, bi vsi zagnali velik vrišč, da se hoče spremeniti pomembno zgodovinsko delo in to v samem središču naše prestolnice. Toda, ker spominja na italijanska mesta in trge, zaradi tega, vsi na moč hvalijo. Ali ne bi bolje moderni angleški slog ponazarjal središče Commonwealtha?»

Prav gotovo ima pisec članka prav. Res je, da bi se angleški prestolnici bolj pri-

legal angleški gradbeni stil, ker bi z večjim razumevanjem tolmačil dolgo angleško zgodovino. Po drugi strani pa moramo dati tudi prav piscu članka, ko pravi, da osnutek vsi hvalijo, ker se približuje italijanski arhitektoniki. Kritiki sodijo, da je osnutek živ, praktičen; čeprav je v popolnem kontrastu z vsem, kar lahko vidimo v Londonu. Morda prav zaradi tega ugaja Londončanom, ki si želijo v svojem velemestu nekaj novega. Če bo vlada osnutek odobrila, je zelo verjetno, da bodo veliko stvari popravili in spremenili, kajti nikakor si ne moremo predstavljati, da bi sredi Londona lahko gledali arhitektonsko čisto drugačen trg, ki bi se z angleško tradicijo v ničemer ne strinjali.

Podoben mnenja je tudi arhitekt Sir William Holford, ki je osnutek pripravil in o katerem sodijo, da je najboljši angleški urbanist. Ko je predstavil načrt za zgradnjo novega, modernega Piccadilly Circusa je dejal: »To je moj recept za Piccadilly. Gotovo pa je, da bodo morali drugi skuhati in pripraviti jed, za katero sem pripravil recept!«

Od starega trga, ki je resnici na ljubo povedano prav toliko skromen, kot grd, po novem načrtu ne bo ostalo veliko. Trg bodo povečali ter mu dali kvadratasto obliko. Okrog in okrog bodo zgradili moderne stavbe, v prtiličju katerih bodo nameščeni bari, restavracije in trgovine.

V sredini trga bo ostal simbol Piccadillyja - majhen vodomet s kipom Herosa. Okrog tega bo potekal prostor, do katerega bodo imeli dostop samo pešci. Del tega prostora bodo razdelili na več manjših delov, izmed katerih bodo nekatere napolnili z rožami, podobno kot je to napravljeno v Rimu, na trgu Spagna, druge pa bodo napolnili z vodo iz vodometov, ki ga bodo povečali. S tem bodo poleti imeli prekrasen vodomet, pozimi pa bo dovolj prostora, da se bodo bližnji otroci lahko drsali na ledu.

V toliko se bo spremenil konservativni London. Poleg tega pa nameravajo postaviti stolp, ki naj bi bil podoben onemu, ki stoji v Benetkah na Markovem trgu. Ta načrt predstavlja za italijansko arhitekturo velik uspeh, saj pomeni, da so tudi konservativni Angličani pravilno domeli italijansko gradbeno umetnost.

Slovenskim akademikom

Tudi letos bodo 6. in 7. maja volitve v predstavniški svet na tržaški univerzi. Slovenci se bomo tudi letos predstavili samostojno na slovenski listi S.A.L. »Adria«, ki edina sledi težnjam naših akademikov raznih tržaških in goriških krogov.

Delovanje v predstavniškem svetu ni enostavno. Kljub temu pa smo Slovenci uspeli predstaviti nekaj važnih zahtev pred javnostjo.

Naglavnejša je bila za nas zahteva po ustanovitvi stolice za slovenski jezik na tržaški univerzi in tu upamo bo že v bližnji bodočnosti kaj ukrenjeno, da se za-

dosti tej važni potrebi spoznanja in zblizanja raznih kultur.

Naš predstavnik v akademskem svetu Udovič Marko je skozi celo prejšnje leto in na vseh sejah sodeloval pri zahtevah, ki so bile v korist akademske skupnosti.

O različnih sejah in debatah je naš list že pisal, prav tako tudi o raznih intervencijah, da bi se akademski skladi upravljali po poštenih načelih in korist vseh in tudi Slovencev. Marsikaj je bilo storjenega in zato tudi za naprej smo Slovenci dolžni sodelovati v predstavniškem organu, kjer edino lahko postavljamo svoje zahteve.

Zato pozivamo vse slovenske visokosolce, da oddajo svoj glas za našo »Adria«, ki bo tudi v bodočnosti kot doslej hodila premočrno po slovenski poti, ki je danes za nas vse edina pravilna.

ODBOR S.A.L. »ADRIA«

JOHN FITCH nesrečni izumitelj parnikov

Ze leta 1543 je Blasco da Garay, po rodu iz Barcelone delal prve poskuse s parnikom, o katerem pa nam je sila malo znane. Približno dve stoletji pozneje, leta 1707, je Francoz Denis Papin, eden od mnogih »očetov parnega stroja«, postavil parni stroj v čoln in pustil, da je ta čudovita ladja s svojo lastno močjo plula po Labinem pritoku Fuldi. Papin je spadal med tiste številne učenjake 17. stoletja, ki so izumili marsikatero stvar, pa so jih ljudje kmalu pozabili in jih je bilo treba izumiti na novo.

Papin je bil pomočnik Nizozemca Kristijana Hygensa, izumitelja moderne ure nihalk, in se je resno ukvarjal z mislijo, da skonstruira avtomobil, ki bi ga eksplozije smodnika namesto današnjegega bencina. Potem je Papin postal profesor matematike v Marburgu ob Lahni. Dokler je živel v glavnem mestu grofije Hessen, je bil v dvomu, če bo lahko kljuboval jezi ladjarjev na Labi, kjer je delal poskuse s svojo puhačo ladjo. Ladjariji so se namreč zbal konkurence, ki bi jim odjedala kruh in so zato napadli njegovo ladjo in jo tako temeljito uničili, da še dandanes nimamo najmanjšega pojma, kakšen je bil ta prvi parnik na pogled.

Več kot pol stoletja kasneje je v Londonu neki dr. John Allen dobil v Angliji patent za uporabljanje stalnih sil, s pomočjo katerih bi ladja mogla pluti tudi kadar ni vetrna. To je edino, kar nam je znano o delovanju tega moža.

Leta 1936 je neki drugi Anglež Jonathan Hulls, ki je bil po pokliu urar izdal »Opis in načrt za novoizumljenega stroja, s pomočjo katerega bi ladje priplule v zaliv in iz njega zopet ven, proti vetru, struji, ali pa tudi, če vetra ne bi bilo«. Tudi Hulls je dobil patentno pismo, ki je veljalo za štirinajst let.

Tudi ljudje, ki so živeli na kontinentu in so opravljali podobne poskuse niso imeli mnogo sreče s svojimi iznajdbami.

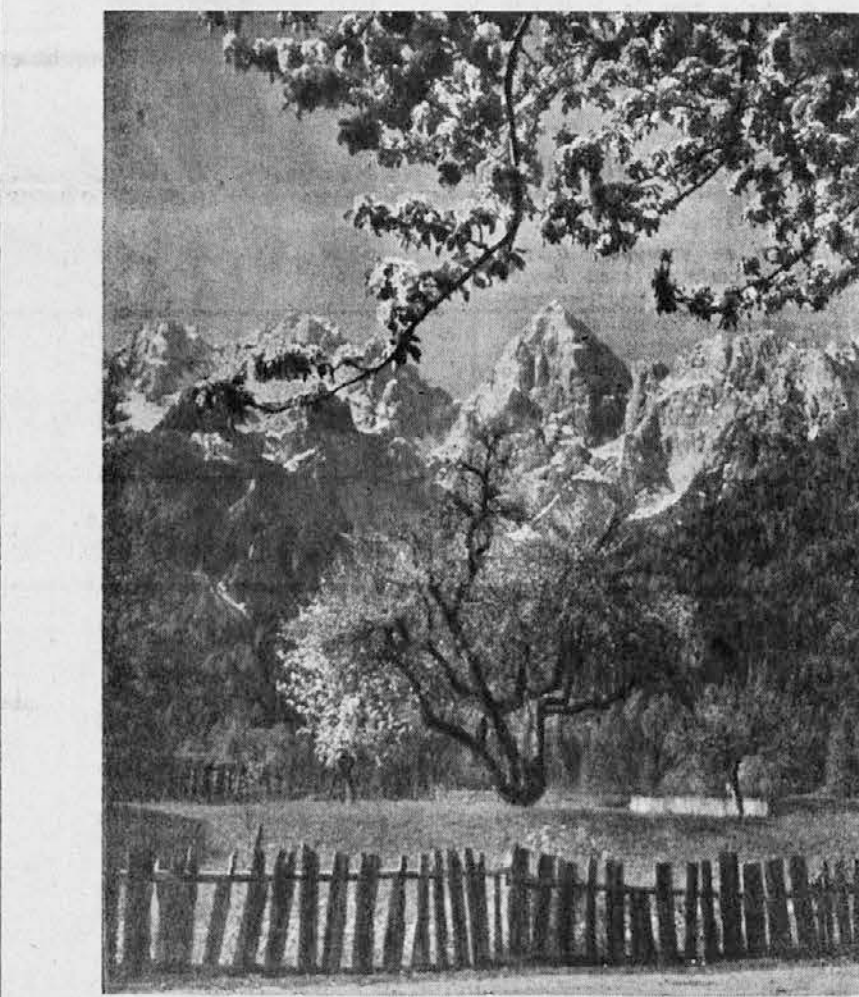
V Ameriki je tedaj živel John Fitch, ki je spadal v tisto dobro poznano vrsto ge-

nijev, ki se prvenstveno zanimajo za reševanje mehaničnih zagonetk, vsako nadaljnje zanimanje pa izgube, ko vidijo, da se jim stvar dobro razvija. Fitch je delal že na mnogih stvareh ter iznašel precej koristnih izumov. Po nekaterih pustolovščinah in indijanskem suženjstvu je začel graditi parnike. Ker pa mu ni nihče denarno pomagal, se je odločil, da bo potrebn denar za svoje drage poskuse dobil od prodaje velike okrasne karte severozahodne Amerike, ki jo je sam graviral in prodajal, dokler ni zbral toliko denarja, da je lahko zgradil svoj prvi parnik. Sredi ropotanja zavozičnega stroja vesel, pripravljen na konec trupa, je ladja zaplula po reki Delaware. Z ladjo pa je Fitch običljal tam, kjer je bil, kajti niti bogati denarniki niti drugi ljudje se niso zmenili za njegov parnik. Fitch se je nato odločil, da bo zaprosil za pomoč pri nekaterih neodvisnih ameriških državah.

Fitch je svojo ponudbo predložil prav v času, ko so bili pri Amerikancih na dnevnem redu kanali. Iz teh kanalov bi namreč mogli izveči precej denarja. Toda ljudje niso mogli niti sanjati, kakšno korist naj bi pri tem podjetju mogli imeti od ladje na paro in razen trgovca, ki je staremu Johnu prodajal drva in oglje za pogon, ni imel nihče od nje dobička. Niti po letu 1790, ko je že zdavnaj parnik redno vozil med Filadelfijo in Trentonom, Fitch še ni sprikl skupaj toliko denarja, da bi lahko nadaljeval svoje poskuse. Javnost je bila namreč še vedno nezaupljiva.

Tedaj je Fitch zbral svoje prihranke in odpotoval v Francijo. Tam je bila prav pri kraju revolucija in morda tudi iz političnih razlogov ni John natelet na razumevanje. Zalosten se je vrnil v domovino, kjer je pet let kasneje v trenutku silne obupanosti izvršil samomor.

Njegovi parniki so propadli in šele po pol stoletju se je nekdo spomnil zanimivega starega Fitcha in objavil njegove avtobiografske spomine.

vija Ljubljana v nekem smislu na račun gospodarsko sorazmerno bolj razvitih mest v Sloveniji (n. pr. Maribora, Kranja, Celja, Jesenice, Velenja itd.) in da je težko misliti, da se bo to nadaljevalo v nedogled. Kajti dasi se Ljubljana hitro razvija in širi, daleč hitreje kot vsa ostala mesta v Sloveniji, pa v proizvodnji in sestavi prebivalstva zaostaja za drugimi središči v Jugoslaviji.

Ob tem načrtu, da torej tudi Ljubljano gospodarsko osamosvojijo in ji zagotovijo lastno kritje življenjskih stroškov, so načrtovalci trčili ob konservativno stališče, češ da naj Ljubljana še naprej ostane, kar je bila doslej; upravnio in kulturno središče, ali z drugimi besedami: nekaj idilični slovenski Salzburg. To stališče zagovarjajo - pa menda ne iz ljubezni do idilične Ljubljane! - tudi nekateri krogi izven Slovenije in nedavno se je o tem razpisala tudi beograjska »Politika«, češ da je novi načrt megalomanski, čeprav isti krogi na vsa usta hvalijo slinice in hušje načrte Beograda, Zagreba, Skopja, Sarajeva, Reke itd. Videti je, da gre po eni strani za golo zavist, po drugi pa za bojazen, da bodo tako odtegnjena določena sredstva v korist Ljubljane, ko bi jih bilo mogoče vsrkati drugam...

Ker sociološkega razvoja ni mogoče ustaviti in ker gospodarsko igra pomembno, če že ne odločno vlogo pri slehernem naselju, ki se povsem naravno hoče razvijati, je jasno, da Ljubljani ne preostane

če že ne vprašanje samih Ljubljančanov in prav gotovo nikogar drugega. Kajti več kot gotovo je, da za njen razvoj ne bodo izven območja Slovenije dobili niti prebite pare! Doslej je denar vedno potoval v obratno smer.

JOSIP KERŠEVANI

D. z O. Z.

IMPORT - EXPORT

GORICA - CORSO ITALIA 76 - TEL. 26-43

IZVOZ NADOMESTNIH DELOV ZA KOLESA, KOLES, RADIOAPARATOV SIVALNIH STROJEV IN DRUGIH PREDMETOV ZA SIROKO POTROŠNJO

POZOR! Potujete v Rim?

Prenočišče, hrana, ogled Rima itd., vse te skrbi bodo odveč, če se boste obrnili na:

Hotel-Penzion BLED
Via Statilia, 19 - Telefon 777-102 - RIM

Se priporoča in pozdravlja, Vaš rojak VINKO A. LEVSTIK

Izrezite in shranite! - Pišite nam za cene in prospekte!

Babilonska zmešnjava jezikov, ver in navad v Indiji

Pred približno petnajstimi dnevi je indijski parlament svečano otvoril novo parlamentarno dobo, ki je tretja po ustanovitvi države. Slavnostni govornik je bil dosedanj predsednik republike *Ragendra Prasad*, ki je nagovoril zbrane poslance na skupni seji. Ko je dosedanj predsednik države, ki bo čez nekaj dni zapustil svoje mesto iz zdravstvenih razlogov, vstopil v obsežno dvorano, so ga poslanci pričakovali stoji. Zadozele so note indijske himne »Giana mana gana« - kar pomeni po naše »vsi združeni s srcem«, prisotni pa so državnega poglavarja pozdravili z burnim ploskanjem.

Ragendra Prasad je prebral kratek nagovor, v katerem je ponavljal stvari, ki so običajne za take prilike. Pozval je poslance, naj se zavedajo, da morajo delati izključno za korist svojih volilcev, ki so jim dali svoje zaupanje in za korist celotne države. Pohvalil je člane vlade, ki se trudijo, da bi v državi zavladala prava demokracija in da bi izgradili socialistično družbo. Vendar pa bo morala vlada svoj trud še povečati, če hoče izboljšati življenjski standard svojih državljanov.

Vsakdo si lahko predstavlja na kakšne velike težave je naletela indijska vlada že v začetku svojega delovanja. Treba je bilo vzgojiti primeren vodilni kader, ki bi v bodoče lahko sam upravljal vse državne posle brez pomoči tujcev. Treba je bilo izobraziti preprosto ljudstvo ter zmanjšati število analfabetov. Toda to so samo nekateri najnujnejši problemi, ki jih mora delhijska vlada rešiti. Ostaja pa še vedno odprto vprašanje prehrane milijonov in milijonov lačnih državljanov.

Kdor ima priliko, da se lahko sprehaja po največjih in tudi najmodernejših indijskih mestih, kaj lahko opazi veliko različno, ki vlada vsepovsod. Prav nič posebnega ni zagledati na moderno asfaltirani cesti, ki vodi k letališču, kjer pristajajo najmodernejši prekomorski zrakoplovi, preprosti kmečki voz, čigar kolesa spominjajo na egipčanske reliefe. Preprosto izdelani leseni vozovi, ki jih vlečejo suhi in mršavi voli, katerim pobarvajo roge v zeleno barvo, isto, s katero so prevlečeni »Dakote«, ki pristajajo na letališču Madura, ostro kažejo na kontrast, ki vlada med modernizmom in antičnostjo.

Toda ne samo na cestah, tudi v samem delhijskem parlamentu zapažamo ta kontrast. Parlament so si Indijci zgradili po angleškem vzorcu. Tako imamo tudi v Delhiju spodnjo in zgornjo zbornico, enak glasovalni stroj kot v Londonu, najdemo pa celo *speakerja*. Seveda niso Indijci prevzeli od Angležev togih lasulj in oblek, v katerih se kretajo angleški lordi. V veliki dvorani indijskega parlamenta je zbranih sedemsto predstavnikov več sto milijonskega naroda. Poslanci so oblečeni v svoje delavne, dnevne obleke. Bele, ozke platnene hlače pokrivajo spodnji del telesa, medtem ko jim pokriva ramena tesno zapeta halja, ki pada skoraj do kolen. Poslanci Nehrujeve kongresne stranke po večini nosijo na glavi bele čepice, ki sličejo oni, od katere se njihov vodja nikdar ne loči. Ta ali oni parlamentarec kongresne skupine nosi na glavi orožno ali blekasto rumeno čepico, da bi s tem poudaril politično neenakost v nekaterih vprašanjih. Tu in tam lahko opazimo rdeč, zelen ali rumen *sari* parlamentarke, kar daje celoti barvitost.

Predsednik republike je najprej spregovoril v hindiščini, ki je uradni jezik Indije, nato pa je ponovil iste besede v angleščini, da bi ga razumeli tudi ostali parlamentarci, ki zastopajo državo, v kateri so našli na sedem sto različnih jezikov in narečij. Zgleda, da bo Ragendra Prasad nadomestil dosedanj podpredsed-

V newdelhijskem parlamentu govore poslanci v angleščini, ker bi se sicer ne razumeli. Na bankovcih za sto rupij so napisi v štirinajstih jezikih, ki se razlikujejo tudi po abecedi.

nik *Radhakrishnan*, ki je doma iz južnih pokrajin Indije in ne pozna jezika hindi. Njegova materinščina je namreč tamil. Pri tem pa nastaja vprašanje, kateri jezik bo Radhakrishnan uporabljal pri govorih v parlamentu poleg angleščine. Ali se bo moral naučiti hindiščine, ki je prav toliko razlikuje od njegove materinščine kot slovenščina od nemščine. Ali pa mu bo uspelo, da bo lahko govoril v jeziku tamil, ki ga razume le slaba četrtina vseh prisotnih v indijskem parlamentu.

Toda tudi hindiščina ni mnogim razumljiva. Prav gotovo je bilo pred štirinajstimi dnevi v indijskem parlamentu nad sto poslancev, ki niso razumeli besedice govora, ki ga je imel državni predsednik v uradnem jeziku in angleščini. Med njimi je mnogo takih, ki razen svojega jezika ali narečja ne razumejo ničesar drugega.

Casnikar Robert Trumball, ki je preživel sedem let v Indiji kot posebni dopisnik »New York Timesa« zahtuje, da je poznal poslanca neke hribovske narodnostne skupine, ki ni razumel drugega jezika kot svoje materinščine. Isti časnikar tudi zahtuje, da je lam ministrski predsednik priznal, da le slabo govori hindiščino in da tudi sanja v angleščini.

Ko so pred kratkim ustoličili približno

osemdeset novih poslancev je bila hindiščina v odločni manjšini. Poleg tega pa so razni parlamentarci prisegli po lastnem vzorcu, tako da je nekdo prisegel na ustavo, drugi na svojega boga. Pri tem pa so se posluževali svojih lastnih jezikov: urduja, bengalijske, marathijske, guggiaratijske, malayalamske in tako dalje. Med temi je bil tudi nekdo, ki je prisegel v klasičnem sanskrtu. To je bilo nekako tako, kot če bi slovenski poslanec prisegel v staroslovenščini. Poudariti pa je treba, da so njegovi prisegi zelo ploskali. Morda so bili med ploskajočimi v večini poslanci južnih pokrajin, ki so prepričani, da predstavlja sprejem hindiščine za uradni jezik Indije nepopravljivo napako. Prebivalci juga so namreč mnenja, da bi morali sprejeti njihov jezik za uradni, saj so potomci prastarih prebivalcev Indije, ki so jih kasneje podjarmili arijci. Prav zaradi tega trdijo, da bi moral postati uradni jezik tamil, ki je prav tako star, če ne še več, kot sanskrt. Poleg tega pa se hvalijo, da se je prav v njihovih pokrajinah pred tisočletji rodila človeška kultura.

Toda zaenkrat je tamil samo eden izmed trinajstih pokrajinskih jezikov, ki jih priznava ustava, poleg hindiščine, ki je

uradni jezik in ga uporabljajo v pravosodju, na davkarjih, v telekomunikacijah in za razgovore med državami. Da pa so stvari še bolj komplicirane pomaga prav gotovo različna abeceda, ki jo uporabljajo prebivalci štirinajstih priznanih jezikov. Vsaka izmed štirinajstih republik, ki predstavljajo zvezno državo Indije ima svoj lastni jezik.

Toda priznanih jezikov bi bilo lahko še najmanj enkrat toliko. Med temi, ki so izostali naj omenimo urduščino, ki je neke vrste narečje hindiščine, ki ga uporabljajo muslimani in v katerem so številne arabske in perzijske besede. Če smo dejali, da Nehru slabo obvlada hindiščino je to zaradi tega, ker je njegova materinščina prav jezik urdu. Govoriti bi bilo treba tudi o bihariščini, to je o jeziku, ki ga uporabljajo v državi Bihar, ki šteje nad štirideset milijonov prebivalcev. Ta jezik ima v glavnem tri narečja, ki pa se med seboj toliko razlikujejo, da kmet, ki govori samo eno narečje ne more razumeti sorojaka, ki govori samo drugo narečje.

Na bankovcih za sto rupij najdemo napisano veljavo v angleščini in v drugi trinajstih narodnih jezikih. Zanimivo je, da niti najbolj učen Indijci ne vedo po-

vedati točnega števila vseh raznih indijskih jezikov in narečij. Prebivalci severnih pokrajin ne vedo skoraj ničesar o kulturi in življenju na jugu in obratno. Malokateri severnjak pozna južni jezik kannada, katerega uporablja vsak dan štiridesetmilijonska množica ljudi iz pokrajine Mysore. Omeniti bi bilo treba še telugu, ki ga govorijo v državi Haiderabad in o katerem pravijo, da je prava »vzhodna italijanska« zaradi mehkih in zvočnih glasov, ki jih vsebuje ta jezik.

Toda prepustimo to babilonsko zmešnjavo jezikov in narečij filologom. Vsa komur pa bo razumljivo, da predstavlja števili indijski jeziki zelo važen problem, ki ga bo morala vlada čimprej rešiti in to na tak način, da se nihče ne bo čutil prikrajšanega. Z jeziki pa je treba pomeniti tudi najrazličnejše navade, tradicije, zgodovino, ki predstavljajo za Indijo veliko politično težo, ki lahko čez noč razbijejo šibko stavbo države, ki združuje v svoji enoti ljudi s tako različnimi tradicijami in navadami.

Devetinširideset rekordov v enem samem dnevu

Slovita ameriška letalka Jacqueline Cochran je zaprosila »National Aeronautics Association«, da ji prizna 49 rekordov, ki jih je potolkla med poletom, ki ga je izvršila pretekli ponedeljek. Jacqueline Cochran je z letalom vrste »Lockheed«, ki ima štiri reaktivne motorje preletela progo New Orleans-Hannover. Med številnimi rekordi, za katere sedaj prosi priznanje, je tudi svetovna značka za pilotiranje reaktivnega letala v ravni črti. Cochranova je namreč preletela daljavo 4100 kilometrov, ki ločijo New Orleans in Gander na Novi Zemlji s hitrostjo 772 kilometrov na uro. Za tovrstne »ravne polete« so dovoljeni obračaji za največ 90 stopinj.

Jacqueline Cochran je že v preteklosti potolkla 33 državnih in mednarodnih rekordov, izmed katerih šestnajst še vedno vstraja, ker jih še ni nobena žena-pilot premostila.

Med njenimi najslavnejšimi poleti naj omenimo, da je bila prav Jacqueline Cochran prva ženska, ki je prebila zvočni zid. Lanskega oktobra pa je dosegla svetovni rekord v hitrosti za ženske-pilote. Takrat ji je uspelo leteti s hitrostjo 1255 kilometrov na uro na zaprti razdalji 100 kilometrov. Ob tej priložnosti je krmarila letalo vrste »Northrop T 38 Talone«. Med drugim naj povemo, da ji je ta rekord privedel, da je vsaj začasno premagala svojo največje konkurentko Jacqueline Auriol, snaho bivšega francoskega republiškega predsednika, ki je nekaj mesecev pred njo potolkla prejšnji rekord Cochranove, ki je znašal 1087 kilometrov na uro.

† Janko Traven

V Ljubljani je v starosti šestdesetih let umrl časnikar in publicist Janko Traven. Po študiju na dunajski visoki šoli za svetovno trgovino se je posvetil publicistiki. Bil je sourednik prvega slovenskega ilustriranega časopisa. Leta 1949 je prevzel vodstvo Slovenskega gledališkega muzeja, leta 1952 pa je pripravil zanimivo razstavo o slovenski gledališki umetnosti. Tudi v tem času pa se je najraje posvečal publicistiki, saj je bil eden najboljših slovenskih mojstrov intervjuja.

POD ČRTO

160 let je poteklo od rojstva Viktorja Hugoja

Veliki francoski romanopisec se je rodil leta 1802 v Besanconu kot sin generala. Solal se je najprej v nekem plemiškem seminarju v Madridu, nato pa je odšel v Pariz. Namenili so ga v politično šolo, toda mladenič se je temu odločno uprl. Zgodaj je pričel pisateljati in prejel za svoje pesniške prve nagrade literarne akademije v Tolousei. Bil je grof republikanec ter je precej svojega časa posvetil političnemu udejstvovanju. Zaradi svojih političnih prepričanj je bil leta 1851 izgnan iz Francije ter je v begunstvu preživel osemnajst let. Kot politik je sledil idejam svojega časa in razvoju meščanske miselnosti. Iz njegovega morda najpopularnejšega romana »Nesrečnik« smo poiskali odlomek z naslovom »5. junij 1832«.

Cepprav je že tri mesece kolera pritiskala duhove k tlom in ubijala v njih vsako živahnost, je bil Pariz v pomladi leta 1832 že dolgo pripravljen na udar. Veliko mesto je bilo podobno topu. Kadar je nabit, zadostuje iskra in že ustreli. Meseca junija 1832 je bila taka iskra smrt generala Lamarqua.

Lamarqua je bil ugleden in delaven mož. Imel je zaporedoma za cesarstva in za restavracije dvojce za tisto dobo potrebnih vrlin: hrabrost na bojnem polju in udarnost na govorniški tribuni. V njegovi besedi si čutil meč. Kakor njegov predhodnik Foy, je najprej visoko cenil zapovedovanje, nato pa svobodo. Njegovo mesto je bilo med zmerno in skrajno levico. Ljubil ga je narod, ker je prejemal nase vso usodo bodočnosti, in ljubila ga

je množica, ker je dobro služil cesarju. Bil je z grofoma Gerardom in Drouetom eden od Napoleonovih kasnejših maršalov. Pogodbe iz leta 1815 so ga zadele kot osebna žalitev. Naravnost in odkrito je sovražil Wellingtona in to je ugajalo množici. Skozi sedemnajst let se je komaj zmenil za dogodke, ki so se pripetili v tem času, in je z dostojanstvom hranil v sebi žalost nad Waterloojem. V angoniji, v svoji zadnji uri si je stiskal k prsim meč, ki so ga bili zanj določili časniki iz dobe »stodnevne vlade«. Napoleon je umrl z besedo »armada«, Lamarqua z besedo »domovina« na ustnicah.

Pričakovali so njegovo smrt. Toda ljudstvo se je balo te smrti kot velike izgube, vlada pa kot nevarnosti. Povzročila je splošno obžalovanje. Kakor vse, kar je grenkega, se tudi žalovanje lahko spremeni v upor. To se je zgodilo.

Na predvečer in zjutraj dne 5. junija, na dan, za katerega je bil določen Lamarquov pogreb, je predmestje sv. Antona, skozi katero je moral tudi iti sprevod, dobilo nekakšen grozeč videz. Sumno omrežje ulic se je napolnilo s hrupom. Vsak se je oboroževal, kakor je vedel in znal. Mizarji so odnašali iz svojih delavnic velike skobelnike, da bi z njimi »rušili vrata«. Eden od njih si je bil napravil bodalo iz nogavičarske kvačke, tako da je odlomil kljuko, kavelj pa priostril. Nekdo drugi je v »napadalni mrzlici« že tri dni spal popolnoma oblečen. Neki tesar, po imenu Lombier, je srečal tovariša, ki ga je vprašal: »Kam greš?« - »No, orožja nimam!« - »Pa potem?« - »Grem v tesarnico po svoje železno šestilo.« - »Kaj boš z njim?« - »Ne, vem,« je odgovoril Lombier. Neki Jacquelin, zelo delaven mož je vseprek nagovarjal delavce, ki so hodili mimo: »Pojdaj z menoj!« - Plačeval je vsakemu za deset sujev vina in govoril: »Imaš delo?« - »Ne.« - »Pojdij k Filspier-

ru, vstopi za Montreuillska in Charonnska vrata, našel boš dela.« - Pri Filspieru so našli naboje in orožje. Znani voditelji so raznašali pošto, tekali so namreč od enega do drugega in zbirali svoje ljudi. Pri Barthelemyju blizu Tronskih vrat pri Capelu, na Petit-Chapenuauju so se pivci že kar resno nagovarjali. Slišali so jih, ko so govorili: »Imaš svojo pištolo?« - »Pod bluzo.« - »In ti?« - »Pod srajco.« - Na Prečni ulici pred Rolandovo delavnico in na dvorišču Požgane hiše pred Bernierovo delavnico orodja so šepetali ljudje v skupinah. Opazili so, da je bil najbolj goreč neki Mavot, ki ni nikdar delal več kot en teden v isti delavnici ter so ga mojstri vedno odpuščali zato, »ker se je bilo treba vsak dan prerekat z njim.« Mavot je bil naslednji dan na barikadi v Menilmontanski ulici ubit. Mavotu je pomagal Pretot, ki je mu je bila tudi v boju namenjena smrt in je na vprašanje »Kakšen je tvoj cilj?« odgovorjal: »Vstaja.« Delavci, zbrani na voglu Bercyjske ulice, so poslušali nekega Lemarina, revolucionarnega uradnika za Saint-Marcealsko predmestje. Skoraj javno so izmenjavali povelja.

5. junija je torej - ves dan sta se menjavala dež in sonce - mrtvaški sprevod generala Lamarqua s slovensim vojaškim spremstvom, ki je bilo iz previdnosti še pojačeno, prečil pariške ulice. Dva bataljona s pregrnjenimi bobni in s povešenimi puškami, deset tisoč mož narodne garde s sabljami ob strani in topniške baterije narodne garde so spremljali krsto. Mladenci so peljali mrtvaški voz. Takoj za njimi so hodili častniki invalidov in nosili lorvorjeve veje. Nato je prišla brezštevna množica, vsa nenavadna in razburjena; člani Prijateljev naroda, juristi, medicinci, ubežniki vseh narodov, španske, italijanske, nemške, poljske zastave, vodoravne trobojnice, vsi možgi prapori, otroci, ki so mahali z zelenimi vejicami,

kamnoseki in tesarji, ki so prav v tistem času stavkali, stavci, ki si jih spoznal po papirnatih čepicah, dva po dva, trije po trije; kričali so, skoraj vsi so mahali s palicami, nekateri s sabljami, v neredu in vendar enodušni, zdaj navadna gneča, zdaj vojaški oddelek. Posamezna krdela so si izbrala voditelje. Neki mož, oborožen s parom popolnoma vidnih pištol, je očividno po vrsti pregledoval mimoidoče in njih vrste so se razmikale pred njim. V dvorednih, vzporednih buljaru, na vejah dreves, na balkonih, na oknih in na strehah je mrgolelo glav, mož, žena in otrok. Oči so jim bile polne strahu. Oborožena množica je hodila mimo, preplašena množica jo je gledala.

S svoje strani je opazovala vlada. Opazovala je z roko na mečevi ročici. Na trgu Ludvika XV. si lahko videl štiri eksadrona karabinerjev s trombetači na čelu, docela pripravljene za pohod s polnimi torbami nabojev, z nabiti puškami in mušketai; v Latinskem okraju in v okolici Rastlinskega vrta po ulicah razvrščeno mestno gardo, na Vinskem tržišču eksadron dragoncev, na Grévenskem trgu polovico dvanaajste lahke, drugo polovico pa pri Bastiji, dragonce šeste pri Celestinu in v dvorišču Loura polno artiljerije. Ostale čete so bile zbrane za obrambo v vojašnicah, ne da bi štel polke iz pariške okolice. Nemirna sila je imela za grozečo množico v pripravljenosti štiri in dvajset tisoč vojakov v mestu in trideset tisoč v predmestju.

Različne govorice so krožile v sprevodu. Govorili so o spletkah legitimistov. Govorili so o vojvodi Reichstadtskem, ki ga je Bog zaznamoval s smrtjo v tistem trenutku, ko ga je množica določila za vladarja. Neka oseba, ki pa je ostala neznan, je naznanjala, da bosta ob določen uri delovodji, ki so ju pridobili za to, odprla ljudstvu vrata neke tovarne orožja. Z neko potrlostjo, pomešano navdušje je

prevladovalo na odkritih čelih večje udeležencev. Tu in tam si videl v tej množici, ki so jo razgibavala tako silna razburjenja tudi obraze pravih zločincov in nizkotna usta, ki so govorila: »Ropajmo!«. So neka gibanja, ki razburkajo dno močvirij in vzdignejo v vodi oblake blata.

Sprevod se je v mrzlično počasnostjo vlekel od hiše žalosti po buljarah do Bastije. Od časa do časa je deževalo, a dež nikogar ni motil. Več značilnih pripetljajev je spremljalo pot sprevoda. Ko so nosili krsto okrog Vendomeskega stebra, je padalo kamenje na vojvodo Fritz-Jameskega, ki so ga bili opazili na nekem balkonu s klubokom na glavi. Strgali so galskega petelina z ljudskega prapora in ga potepali v blatu; pri Saint-martinskih vratih so z mečem ranili mestnega stražnika; neki častnik dvanaajste lahke je rekel na glas: »Jaz sem republikanec!« S silo so vdrli v politično šolo in kričali: »Živela politika! Živela republika!«

Pri Bastiji se je dolga vrsta sumljivih radovednežev, ki so prihajali po Saintantonskem predmestju navdol, strnila s sprevodom in nekakšno strašno kipenje je začelo dvigati množivo.

Slišali so, kako je neki mož rekel drugemu: »Saj vidiš tistega tam z rdečo bradico, to je tisti, ki pove, kdaj bo treba streljati.«

Mrtvaški voz je šel mimo Bastije, vozil je ob kanalu, preko malega mostu in je prispel na ploščad Austerlitzškega mostu. Tu se je ustavil. V tem trenutku bi bila ta množica, opazovana s pičkega razgleda, kakor komet, čigar glava je bila na ploščadi in čigar rep se je razlival po Bourdonskem nabrežju, pokrival Bastijo in se nadaljeval na bulvaru do Sainmartinskih vrat. Negreledna množica je obmoknila. Lafayette je spregovoril in se poslovil od Lamarqua. Bil je ganljiv in vzvišen trenutek. (Nadaljevanje na 4. str.)

Novosti v šolski preosnovi

Govorjenje o novih šolskih knjigah predvsem zanima šolnike, vendar pa tudi starše, saj so oni tisti, ki morajo svojim otrokom nabaviti vse potrebno, kar šola zahteva. Vsako leto ob trenutku, ko profesorji in učitelji izbirajo učne knjige, izjave da ali one odločitev številne debate in prekanja. Po pravcatem neurju, ki je nastalo lansko leto ob priliki povzgov cen učenim knjigam je posebna ministrska komisija preučila vso zadevo in jo pripeljala na status quo. Komisija je že na začetku svojega dela spoznala, da nima pomena ukvarjati se z učnimi knjigami za višje srednje šole, kajti cene tem knjigam niso tako visoke, da bi lahko vzbudile ogorčenje pri starših. Svojo pozornost so raje obrnili k osnovnošolskim učnim knjigam. Vendar pa so že tedaj rekli, da znižanje za nekaj sto lir učenim knjigam ne more rešiti obsežnega problema.

Nova vlada pa je letos povzela številne ukrepe, ki bodo zadovoljili vse, ki so v zvezi s šolo. Najbolj revolucionarni ukrep določa, da bodo v prihodnjem šolskem letu v državnih osnovnih šolah učne knjige razdelili brezplačno in to vsem gojenecem neglede na materialni položaj njihovih staršev. To je zelo važen korak k enakosti vsaj na področju študija in kulture. Za ta veliki strošek naj bi vlada porabila ostanek, ki se ni bil porabljen iz načrta za šolsko preureditev. Toda po skrbnejši preučitvi so spoznali, da v državnih blagajnah znaša primanjkljaj za ta strošek ene milijarde in pol lir. Ta primanjkljaj bo treba kriti z novimi fondy. Toda sedaj, ko se je preosnova že začela ni več mogoče napraviti koraka nazaj. Se več treba bo ta ukrep vzkladati ter ga postopoma prenesti tudi na vse ostale zavode, ki jih morajo otroci po zakonu obiskati.

Ko smo si sedaj bežno ogledali problem v zvezi s stroški pa ostajata še vedno dva problema, ki sta prav tako važna. Prvi je moralnega značaja. Na vsak način je treba ohraniti šolnikovo svobodo pri izbiri učenih knjig. Drugi problem pa je bolj praktičnega značaja. Na kakšen način naj se izvrši razdeljevanje knjig. Govorili so o posebnem razdeljevalnem uradu, ki naj bi bil nameščen na vsaki šoli. Toda trgovci s knjigami so se temu načrtu uprili. Pri tem je treba pomisliti na vse one knjigarne v manjših mestih, katerih zaslužek pri razpečevanju šolskih knjig občutno vpliva na letno bilanco. Zgleda,

da se bodo pristojne oblasti poslužile naslednje praktičnega sistema. Šola, ali bolje razredni učitelj ali profesor bo lahko svobodno izbral knjige, ki se mu zde najprimernejše ter bo razdelil med učence posebne buone, s katerimi si bodo nabavili učenci pri knjigotrošču odgovarjajočo učno knjigo. Pri tem pa so seveda dvignili svoj glas predstavniki založb. Zaradi tega zgleđa, da so se sporazumeli, da bodo na učne knjige, ki jih bodo prejeli učenci z bounom nalepili posebno značko, kot je v navadi pri zdravljenih. S tem bodo založbe lahko kontrolirale knjigotrošce.

Nov način posredovanja knjig učencem, ki smo ga opisali, bo gotovo prinesel vrsto pozitivnih novosti. Po eni strani bodo favorizirani učenci, ki jim ne bo več treba kupovati šolskih knjig in učbenikov, po drugi strani pa bo država zagotovila večjo prodajo tako založbam, kakor knjigarnam. Odpadlo bo namreč trgovanje med učenci s starimi knjigami, ker bo vsakdo lahko dobil zastoj nov učbenik.

Vse to pa zaenkrat velja samo za osnovne šole, ki bodo morale v času med 21. in

31. majem izbrati učbenike za prihodnje šolsko leto. Po načrtu, ki ga je pripravila vlada pa bi se isti sistem moral prenesti na nižje srednje šole tekom 1. oktobra.

Poleg tega pa moramo omeniti še eno novost, ki potrjuje demokratični ustroj v italijanskem šolstvu. Vlada načrt namreč predvideva, da učbenike določi profesorjski zbor ob prisostvovanju predstavnikov staršev. Gotovo je, da starši ne bodo imeli pri izbiri odločujočega glasu, saj je razumljivo, da ne morejo poznati različnih učbenikov, ki se najbolj prilagajajo določenim šolam. Vsekakor pa je prav da starši vsaj simbolično sodelujejo pri tovrstni izbiri. S tem pa se nikakor neče ovirati delovanja profesorjev in učiteljev ter jih postavljati pod kontrolo. Nikakor ne, vladni načrt predvideva samo, da so tudi starši soudeležni pri šolski vzgoji otrok.

Vse te nove šolske preosnove zadevajo študijske zavode po vsej Italiji. Razumljivo je torej, da bo novih pridobitev deležna tudi slovenska šola, ki je enakovredna ostalim italijanskim učnim zavodom.

Cvetlična razstava v „pomorski postaji“

V soboto 21. aprila so v tržaški »pomorski postaji« svedano otvorili IX. mednarodno cvetlično razstavo. Dan pred otvoritvijo so v naše mesto prišli ravnatelji javnih vrtov iz Gorice, Gradca, Beljaka, Ravenna, Bergama, Lugana in Vicenze, katere je sprejel ravnatelj razstave Bruno Natti.

Obiskovalcu te velike prireditve za ljubitelje cvetja in rož so na pogled poleg številnih narazličnejših primerkov flore tudi risbe, ki so jih izdelali osnovnošolski otroci, za kar so bili tudi nagrajeni. Na tem natečaju so sodelovale šole 187 različnih občin, ki so prispevale 3034 risb. Po svečanostni so prireditelji natečaja nagradili najboljše grafične izdelke. Tudi otroci iz slovenskih šol so se dobro odrezali ter so odnesli številne nagrade in medalje. Učencem pete osnovne šole so podelili devetnajst srebrnih medalj. Priznanje so med drugimi prejeli tudi: Nadja Filipič iz Rojana, Radovan Pulinc iz Sempolaja, Boris Krs iz Katinare in Mara Rogelj iz Trsta. Osem srebrnih medalj so prejeli učenci četrtega razreda osnovne šole. Med temi naj omenimo Petra Caharijo iz Nabrežine. Učenci prvega

razreda pa so namesto medalj prejeli igracke, ki so jih bili zelo veseli. Lepo igracko je prejel tudi Jurij Gorjup iz goriških Brd.

Pojasnilo

V nedeljo, 29. aprila t.l. je bil v prostorih SDZ v Trstu, ulica Machiavelli 22-II., sklican sestanek z dnevnim redom izrazilo političnega značaja, ki očitno presega okvir delovanja prosvetne organizacije, katere naj bi bil sestanek formalno sklicala.

To se je zgodilo, ne da bi bil sklicatelj o tem predhodno obvestil SDZ, katere prostorov se je nameraval poslužiti in ne da bi za to dobil njen pristanek. Predvideni javni pomenek tudi ni bil oblastveno prijavljen.

Zaradi teh razlogov in ker ni imela nobenega jamstva glede poteka sestanka je bila SDZ prisiljena odpovedati pravico uporabe svoje dvorane za napovedani javni pomenek.

Cim je iz že razposlanih vabil posredno zvedela za namero organizatorja, je SDZ svojo odločitev sporočila predsedniku SPM in najavljenu govorniku. To se je zgodilo s ekspresnim pisomom z dne 27. aprila t.l. SDZ je žal, da se sklicatelj ni na to oziral in ni smatral za potrebno, da bi povabljenec o tem obvestil ter tako preprečil, da bi, sicer vsega skupaj samo šest oseb, ob napovedanem času brez svoje krivde zaman čakalo na sestanek, ki ga ni bilo.

VOĐSTVO SDZ

Odgovorni urednik:

Prof. IVAN RUDOLF

Uredništvo in uprava:
Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 3-62-75
Tiskarna Adria. d.d. v Trstu

Odposlanstvo devinsko-nabrežinske občine pri generalnem vladnem komisarju dr. Mazzi

V sredo 18. aprila so predstavniki devinsko-nabrežinske občine: župan Skrk ter odborniki Drago Legiša in Josip Terčon, obiskali generalnega komisarja dr. Mazzi. Bil je to prvi obisk pri novem generalnem komisarju ter je imel v prvi vrsti namen pozdraviti v imenu občine najvišjega predstavnika civilne oblasti na Tržaškem.

Ob tej priliki so odposlanci prikazali dr. Mazzi nekaj važnejših problemov občine. Generalni komisar se je posebno zanimal za turistične probleme v občini ter je zagotovil, da bo pri vseh teh vprašanjih pomagal občini kolikor bo le mogel. Sporočil je tudi, da bo v kratkem imenoval posebnega komisarja, ki bo organiziral in pripravil vse potrebno za delovanje novostanovljenega urada za turizem za devinsko-seslansko področje.

Odposlanci so mu tudi prikazali težkoče, ki so nastale za našo občino, ker pripada pod goriški tribunal in preturo v Tržič, medtem ko imamo vse druge urade v Trstu. Kljub temu, da je občina proti temu odloku že večkrat protestirala ter zaprosila prejšnjega generalnega komisarja, da bi v tem smislu predložil problem vladi, so vsi poskusi ostali brez uspeha. Dr. Mazza je takoj uvidel, da je to nesmisel ter obljubil, da bo posredoval pri ministrstvu, da se zadeva ugodno reši.

Nadalje so odposlanci naprosili generalnega komisarja, da bi se tudi zanimal in posredoval pri cestni in deželni upravi, da bi ta postavila ob državnih in deželnih cestah v naši občini dvojezične napise in to z ozirom na prebivalstvo, ki je v veliki večini slovensko. To svojo zahtevo so podprli z določili, ki jih predvideva spomenica. Vlada komisar je odgovoril, da londonska spomenica ni zakon, ker še ni bila odobrena od parlamenta ter da je treba pri tem vprašanju nekoliko potrpeti.

Občinska seja v Nabrežini

V ponedeljek 16. aprila je nabrežinski občinski svet nadaljeval s svojim delom. Zupan je najprej poročal o programu del SELAD za dobo 1962/63. Načrt del predvideva 32,3 milijonov Lir za razna dela v občini. Od tega odpade za ureditev raznih cest in poti, ki imajo turistični pomen 12 milijonov. Za podaljšanje cest pri novih hišah v Kamnolomih in ureditev drugih poti v Kamnolomih pa bodo porabili 9,2 milijonov. Ostalo gre za gradnjo pločnikov po vaseh, jarkov za razširitev vodovodnega omrežja in drugo.

Nato je odbornik Terčon podal daljše poročilo o predlogu za ustanovitev občinske službe za lepljenje reklamnih in drugih lepakov. Občinski svet je ta predlog odobril, nakar je bil občinski svet pooblaščen, da pripravi pravilnik.

Obdornik Markovič je podal poročilo o pravilniku za službo poljskih čuvajev, ki bi veljal tudi za nekaj kmetijskih pravilnik. Ta pravilnik je sestavila posebna komisija občinskega sveta, v kateri so bile zastopane vse skupine. Zato je razumljivo, da so novi pravilnik soglasno odobrili vsi svetovalci.

Nato je svetovalec dr. Floridan vprašal župana, če je res, da je občina že prejela razsodbo državnega sveta v zvezi z odklonjenim dovoljenjem za gradnjo novega begunskega naselja v Sesljanu. Zupan je odgovoril, da je razsodbo res prejel ter da bo obširneje poročal o tem vprašanju na prihodnji seji.

160 let je poteklo od rojstva Viktorja Hugoja

(Nadaljevanje s 3. str.)

nutek. Vse glave so se odkrile, vsa srca so udarjala. Naenkrat se je sredi množice pojavil črno oblečen jezdec z rdečo zastavo; drugi pravijo, da s sulico, na kateri je bila rdeča čepica. Lafayette je okrenil glavo. Excelmans je zapustil sprevod.

Ta rdeča zastava je vzdignila vihar in je izginila v njem. Od Bourbonskega bujvara do Austerlitzkega mostu je eden tistih krikov, ki so kakor plima, razgibal množico. Čudoviti kriki so se vzdignili: »V Panteon Lamarqua! Lafayette na magistrat!« Med ploskanjem množice so se mladi ljudje vpregli in začeli vleči Lamarqua v marivaskem vozu po Austerlitzkem mostu in Lafayette v kočiji po Morlandskem nabrežju.

Medtem pa se je na levem bregu pomikala naprej mestna konjenica in zaprla most, na desnem bregu pa so prišli dragunci od Celestinev in se razvili vzdolž po Marlandskem nabrežju. Ljudstvo, ki je vlečlo Lafayette, jih je nenadoma uzrlo na ovinku nabrežja in zakričalo: »Dragonci!« - Dragonci so se približevali korakoma, molče s pištolami v torbicah, s sabljami v nožnicah, z mušketai na ramenih, z izrazom mračnega pričakovanja.

Dve sto korakov pred mostičkom so se ustavili. Izvošček, ki je vozil Lafayette, je pripeljal do njih, oni so razmaknili vrsto, pustili so ga skozi in so se zopet strnili za njim. V tem trenutku so dragonci trčili ob množico. Zene so se preplašene razbežale.

Kaj se je zgodilo v tej usodni minuti? Nihče ne bi znal povedati. Temen trenutek je, ko se zmešata dva oblaka. Eni pripovedujejo, da se je zaslislalo trobljenje za napad, drugi zopet, da je neki otrok s pestjo udaril dragonca. Dejstvo je, da so počili trije strelji hkrati; prvi je ubil vodjo eskadrona, drugi je ubil gluho staro, ki je zapirala svoje okno, tretji je zadal epoleto nekega častnika. Neka žena je zakričala »Prezgodaj začenjajo!« - nenadoma so videli, kako je eskadron dragoncev, ki je bil ustal v vojašnici, po Bassonpierreški ulici od nasprotnega konca pridri v galopu in z golimi sabljami na Morlandsko nabrežje in pomel vse, kar je bilo pred njim.

S tem je povedano vse. Nevihta se je razbesnela, kamenje je deževalo, strelji so pokali, marsikdo se je vrgel po nabrežju navzdol in prebredel mali rokav Siene, ki je zdaj že zadelan. Velikanska trdnjava lesenih skladišč ladjedelnice na Loevreskem otoku je bila natrpana bojujočih. Ruvali so kole, streljali s pištolami, začeli postavljati barikade; mladi ljudje ki so jih vrgli nazaj, so v diru pretekli za mrtvaškim vozom Austerlitzki most in napadli mestno gardo; karabinjerji so prihiteli, dragonci so sekali, množica se je razbežala na vse smeri, bojni hrup se je razlegel na vse štiri strani Pariza. Kričali so: »K orožju!« Tekali, spotikali se, padali, bežali, upirali so se. Srd je raznel upor, kakor razneti veter požar.

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
S. P. A.
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
GLAVNICA LIR 600.000.000 - VPLAČANIH LIR 180.000.000
TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10
TEL. 38045 - 38101 BRZOJAVNI NASLOV: BANKRED

EMAJLIRANI STEDILNIKI IN PECI
NAJMODERNEJSIH OBLIK NA VSA GORIVA

POPOLNA OPREMA ZA KUHINJE, RESTAVRACIJE, IZ EMAJLA NERJAVECEGA (INOX) JEKLA ITD.

ELEKTRICNI LIKALNIKI, SESALCI ZA PRAH, PRAJNI STROJI, GRELCI ZA VODO, HLADILNIKI

DEKORATIVNI PREDMETI UMETNE OBRTI, OD KERAMIKE DO BRUSENJE GA KRISTALA

LESTENCI TER VSEH VRST ELEKTRICNIH LUCI, KLASIČNE IN MODERNE OBLIKE

Kerže

TRST
PIAZZA S. GIOVANNI, 1
TEL. 35-019

Cvrdka Uršič Albert
ZALOGA VINA IN LIKERJEV
Erst. Ulica C. Rittmeyer 7 - Tel. 23-148

Milan Ambrožič
AVTORIZIRANI ELEKTRICIST
Viale Miramare, 29 - Tel. 29-322 TRST

TISKARNA IN PAPIRNICARNA
BERNARDI
TRST - ULICA MAZZINI 44 - TELEFON 93-667

TRGOVINA Z ELEKTRIČNIMI GOSPODINJSKIMI STROJI - RADIJSKIMI IN TELEVIZIJSKIMI APARATI
BALBI
Ulica S. Marco 12, tel. 55-228. Ulica S. Marco 29, tel. 41-454

Visus Ottica
TRIESTE - CAMPO S. GIACOMO 11 - TEL. 50-057

RESTAVRACIJA
FURLAN
REPENTABOR

Kersevani Boris
IMPORT - EXPORT
Telegrami: KERBOR - TRST
TRST - STRADA DEL FRIULI ŠT. 102 - TELEFON 23-802